בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה אמר הקב"ה
אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. °לא שמות כ
תגנוב °ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך. לא דברים יא
תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב
°וה' אלהים אמת מהו אמת אמר רבי אבון ירמיה י
שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי
אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר
מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי
שמים וארץ. לא תחמוד בית רעך וכתבתם על
מזוזות ביתך ולא בית חבירך: תמן תנינן
*אמר א להם הממונה ברכו ברכה אחת והן
בירכו. מה בירכו רב מתנא אמר בשם שמואל
זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים שמע
והיה אם שמוע ויאמר. רבי אמי בשם ר"ל *זאת
אומרת שאין הברכות מעכבות. אמר ר' בא אין
מן הדא לית את ש"מ כלום שעשרת הדברות
הן הן גופה של שמע. דרב מתנא ור' שמואל
בר נחמן תרוויהון אמרי *בדין היה שיהיו קורין
עשרת הדברות בכל יום ומפני מה אין קורין
אותן מפני טענות המינין שלא יהו אומרים אלו
לבדן ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן
בשם רבי יהודה בר זבודא בדין היה שיהיו קורין
פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורין
אותן שלא להטריח את הצבור. רבי חונה אמר
מפני שכתיב בה שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי
בון אמר מפני שכתיב בהן יציאת מצרים ומלכות אמר ר"א מפני שכתובה
בתורה ובנביאים ובכתובים: אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו מר רב
מתנה בשם שמואל זו ב ברכת התורה. והלא לא בירכו יוצר המאורות רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה עדיין לא
יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות. ובשבת מוסיפין ג ברכה אחת למשמר היוצא *מהו ברכה אמר ר' חלבו שם יב:
זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה ושלום וריעות: *שמואל אמר ד השכים לשנות קודם ק"ש שם יא: והוס' ד"ה שכבר.
צריך לברך לאחר ק"ש א"צ לברך א"ר בא ה והוא ששנה על אתר: ר' חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך
הלכות א"צ לברך. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי ו בין מדרש בין הלכות צריך לברך. א"ר חייא בר אשי
נהגין הוינן יתבין קומי רב ובין מדרש בין הלכות זקיקינן למיברכה. תני *הקורא עם אנשי מעמד לא יצא יומא לז ב
כי

פני משה

בני לבך לי ועיניך. דריש ועיניך אדלעיל שאם תתן לי לבך ועיניך אז דרכי תצרנה כדמסיים אמר הקב"ה וכו': וכתיב וה' אלהים אמת. כלומר אחר שיאמר אלהיכם צריך לומר אמת ולא יפסיק כדכתיב וה' אלהים אמת ובכאן נרמז שלא יעיד שקר כ"א אמת כמו שהקב"ה הוא אמת וכדמסיים ר' לוי לקמיה ואיידי דדריש מלת אמת מייתי נמי להאי דר' בון דדריש בפ"ק דסנהדרין הלכה א' גבי הא דאמר התם חותמו של הקב"ה אמת ומהו אמת. ולמה חותמו אמת א"ר בון שהוא אלהים חיים ומלך עולם ונוטריקון של אמת אלהים מלך תמיד: ביתך ולא בית חבירך. ובזה נרמז כל הדבור לא תחמוד שאם חומד לבית חבירו סוף שיחמוד אשתו וכל אשר לו: תמן תנינן. פ"ה דתמיד: זו ברכת תורה. לפי שקורין בעשרת הדברות היו צריכין לברך ברכת התורה בתחילה: זאת אומרת שאין הברכות של ק"ש מעכבות. שהרי לא בירכו ברכות שלפניה: אין מן הדא לית ש"מ כלום. דהיינו טעמא שלא היו מברכין ברכות ק"ש משום שקורין בתחילה עשרת הדברות והן הן גופה של קריאת שמע כדלעיל ועל עשרת הדברות לא תיקנו ברכות וברכת התורה כבר בירכו והיינו כדרב מתנה וכו' כלומר שאם היו יכולין לקרות גם בגבולין לעשרת הדברות לא היו צריכין ג"כ לברך ברכות ק"ש אחרי כן שכבר יצאו בקריאת הדברות שנכללו בהן כל ג' פרשיות של ק"ש: ר' חונה וכו'. כלומר דמפרשי מפני מה בדין היה לקרות גם לפ' בלק ובלעם: מפני שכתיב בה שכיבה וקימה. כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו ודמי לבשכבך ובקומך שהקב"ה שומרנו בשכבנו ובקומנו לשכיב

תורה אור

שלוים ושקטים כארי וכלביא ולפיכך היה בדין שיהו קורין ג"כ פרשה זו אי לאו משום טורח צבור: יציאה ומלכות. יציאת מצרים אל מוציאם ממצרים ומלכות ותרועת מלך בו: בתורה בנביאים ובכתובים. מחסדי המקום עלינו שלא אבה לשמוע אל בלעם בנביאים עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור ובכתובים בנחמיה ביום ההוא נקרא בספר משה וגו' אשר לא יבא עמוני ומואבי וגו' כי לא קדמו וגו' וישכור עליו את בלעם לקללו ויהפוך אלהינו את הקללה לברכה: מה בירכו וכו'. כמו אמר מר הוא ופריך והלא לא בירכו יוצר המאורות ומשני ר' שמואל מפני שעדיין לא יצאו המאורות שהיו משכימין מקודם ואיך תימר יוצר המאורות: צריך לברך. ברכת התורה: לאחר ק"ש א"צ לברך. שכבר נפטר באהבה רבה: והוא ששנה על אתר. מיד דהואיל ואין ברכת אהבה רבה נתקנה על התורה אלא דמ"מ פוטרת היא הלכך דוקא אם למד מיד אח"כ:
כי

עין משפט נר מצוה

לח
א ב ג מיי' פ"ו מהתמידין ה"ד

לט
ד ה מיי' פ"ז מהל' תפלה ה"ו טוש"ע או"ח סי' מ"ז סעי"ז

מ
ו מיי' שם טוש"ע שם סעי"ב

מסורת הש"ס

ברכות יא: תמיד פ"ה דף לה.

ברכות יב

שם פ"ג

מראה הפנים

שבבלק לא רצו לתקן משום טורח הציבור כדאמר לקמן וכן בבבלי דף י"ב ע"ב בקשו לקבוע פרשת בלק בק"ש וכו' וכתבו התוס' איתא בירושלמי דאותן ג' פרשיות וכו' ר"ל דלהכי אמרו בקשו לקבוע פ' בלק בק"ש והיינו שיאמרו גם אותה פ' עם ק"ש ולא רצו לדחות זה מפני זה דא"א משום דבק"ש כל עשרת הדברות כלולין בהן:

זו ברכת תורה. ובבבלי דף י"א קאמר שהיו אומרים אהבה רבה והדר הוי אמרו יוצר אור כי מטא זמניה ולא דייקינן כ"א סדר הברכות אינן מעכבות והכא דחי לה נמי דלא שמעינן מכאן דאין הברכות מעכבות כדפרישית ועיין בריש פ"ב ד"ה זאת אומרת שאין הברכות מעכבות:

והוא ששנה על אתר. בתוס' שם העלו דאפ' לאו דהכא היינו דוקא באהבה רבה דלא הוי עיקר ברכה לברכת התורה אבל עיקר ברכת התורה פוטרת כל היום וא"צ ללמוד לאלתר וכ"כ הרא"ש ז"ל והרשב"א מביא בשם הראב"ד ז"ל דיש ספרים דגרסי והוא שקרא על אתר ולאותה גי' כל שקרא ק"ש סמוך לאהבה רבה יצא ידי ברכה כל היום לפי שכבר בירך על התורה פעם א' בבקר אבל לספרים דגרסי והוא ששנה על אתר אין הברכה מוציאתו אלא מידי קריאה הסמוכה הא אם הפסיק וחזר וקרא צריך הוא לחזור ולברך ובסמ"ג עשין י"ט מפרש כפי' הר"י בתוס':
רבי

פירוש מבעל ספר חרדים

עליו תפלין להזכירו דכתיב בהו בפרשת קדש לי כל בכור ולזכרון בין עיניך דשבת לאו זמן תפלין הוא כדלקמן לכך נוטו ציצית דנוהג נמי בשבת: תמן תנינן. פ' רביעי דמסכת תמיד הכא גרסינן לה לכולה מתני' והדר מפרש תלמודא פסקי פסקי וזה נסחה אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו וקראו עשרת הדברות שמע והיה אם שמוע ויאמר וברכו את העם שלש ברכות אמת ויציב ועבודה וברכת כהנים ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא עכ"ל המשנה ומייתי לה בבבלי ריש מסכתא זו וזה לשון רש"י אמר להם הממונה הוא סגן הכהנים כדאיתא ביומא היינו סגן היינו ממונה: ברכו ברכה אחת. לקמן מפרש מאי היא ומן הברכות שלפני קרית שמע היא דהתם מסדר כל סדר עבודת השחר. וקאמר דלאחר שסידר האיברים על גבי הכבש ומלחו ירדו ובאו להם ללשכת הגזית לקרות את שמע. והדר תני אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והם ברכו וקראו עשרת הדברות. וברכו את העם. עם העם. ועבודה. בשביל העבודה שעשו היו מברכין אותה רצה ה' אלהינו עבודת עמך ישראל ואישי ישראל ותפלתם תקבל ברצון ברוך המקבל עבודת עמו ישראל ברצון. אי נמי שאותך לבדך ביראה נעבוד וברכת כהנים לברך את העם ובשחר תפלה לא היה להם פנאי ואף זמן קרית שמע לא הגיע כדאמר במסכת יומא הקורא עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא לפי שאנשי משמר מקדימין וכו': מוסיפין ברכה אחת. לקמן מפרש לה: למשמר היוצא. שהמשמרות מתחלפות ביום השבת כדאמר במסכת סוכה משמר היוצא עושה תמיד של שחר ומוספין ומשמר הנכנס עושה תמיד של בין הערבים ובזיכין עכ"ל: מאי ברכו. פירש רש"י שם דבכבר ידוע שהוא אחת מהברכות שלפני קרית שמע אלא איזו מהן היא [ומה] שאומר רב מתנא בשם שמואל זו ברכת התורה נוסח הבבלי שיילוה לרב מתנא לא הוה בידיה שיילוה לרב יהודה אמר שמואל אהבה רבה. הא למדת דברכת תורה ולהכי קרי לה ברכת התורה הכא משום דהיא פוטרת נמי לקורא בתורה וכדאמר לקמן ובבבלי אמר שמואל השכים לשנות קודם קרית שמע צריך לברך ברכת התורה לאחר קרית שמע אין צריך לברך דכבר נפטר באהבה רבה ופירש רש"י לפי שיש מעין ברכת התורה ותן בלבנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות וכו'. ובירושלמי בתר דשמעה רב מתנא בשם שמואל אמרה בשמו בישיבה אחרת: הכי גרסינן הכא אחר מימרא דשמואל זו והלא לא ברכו יוצר המאורות רבי אמי בשם ריש לקיש זאת אומרת שאין הברכות מעכבות אמר רבי בא אין מן הדא לית שמע מינה כלום רבי שמואל אחוה דרבי ברכיה עדיין לא יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות. ופירושה ברור דרבי אמי בשם ריש לקיש למד ממשנה זו שאין ברכות מעכבות דהא אינו מברך ברכת יוצר אור רק ברכת אהבה לבדה ודחה רבי בא כמימרת רבי שמואל אחיו של רבי ברכיה דאין מכאן ראיה דעדיין לא יצאו המאורות והכי נמי דחה הבבלי הא דריש לקיש גופיה דלמא הא דלא אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמניה וכו' ופירש"י היכי שמע מינה דאין מעכבות זו את זו דילמא האי דלא אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמניה וכי מטא זמניה אמרי לה ואף ע"ג דקרי איניהו קרית שמע לא מטא זמניה כדאמר בעלמא הקורא שמע עם אנשי משמר לא יצא שאנשי משמר מקדימין עכ"ל: הכא גרסינן הפסקא והאמור עליה בנוסח זה וקראו עשרת הדברות ושמע והיה אם שמוע ויאמר: שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע. וטעמא יהיב למה קורין עשרת הדברות לפי שהן עיקר גופה של תורה ובאלה נסים מתפשטין ממנה דכתיב בספר כתר תורה שיהיו קורין עשרת הדברות וכו' כדאמרן לפי שהן גופה של תורה ולשון הבבלי אף בגבולין בקשו לקרות כן אלא שכבר ביטלום מפני תרעומות המינין. ופירש"י בקשו לקבוע עשרת הדברות בקרית שמע. מפני תרעומת המינין שלא יאמרו לעמי הארץ אין שאר תורה אמת ותדעו שאין קורין אלא מה שאמר הקב"ה ושמעו מפיו בסיני עכ"ל: בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בק"ש וכו'. בסוף פרקין בבבלי מייתי לה ולקמן: פרשה אמורה למה היה בדין: יציאה ומלכות. אל מוציאם וכו' ותרועת מלך בו ודמי לקבלת מלכות שמים: בנביאים. עמי זכר נא מה יעץ בלק וכו': ובכתובים. נחמיה ויעמדו לבעל פעור וכו' שהיה בעצת בלעם ויעמוד פנחס. הכי גרסי' היה כהם כלול ח' וכו': הכא גרסינן פסקא ובשבת מוסיפין וכו' השוכן וכו'. לשון הבבלי משמר היוצא אומר למשמר הנכנס השוכן בבית הזה וכו': צריך לברך. ברכת התורה ואחר קרית שמע אין צריך לברך. ופירש הבבלי שכבר נפטר באהבה רבה דהיא כברכת התורה: אמר רבי בא והוא וכו'. בבבלי לא הביא זה וזה לשון התוספת בירושלמי יש הא דאמרינן שכבר נפטר באהבה רבה והוא ששנה על אתר פי' לאלתר שלמד מיד באותו מקום ונראה לר"י כגון הנו שאין אנו לומדים מיד אחר תפלת השחר שאנו טרודין והולכין בלא למוד עד אמצע היום או יותר אמאי אין אנו מברכין על התורה פעם אחרת כשאנו מתחילין ללמוד. והשיב ר"י דלא קיימא לן כאותו ירושלמי הואיל ותלמוד שלנו לא אמרו ואין צריך לאלתר ללמוד. ועוד אפי' לפי הירושלמי דווקא אהבה רבה דלא הוי עיקר ברכה לתורה דלקרית שמע ניתקנה עיקרה הלכך בה אינו נפטר מברכת התורה אלא אם ילמוד מיד וגם לא יעשה היסח הדעת. אבל ברכה אשר בחר בנו וברכת לעסוק בדברי תורה שהם עיקר ברכת התורה פוטרת כל היום עכ"ל: מדרש. הוא קרוב למקרא כגון מכילתא וספרא וספרי שהם מדרשי מקראות: הלכות. בבבלי במקום הלכות גרים תלמוד: תני הקורא עם
אנשי

שנויי נוסחאות (סופ"נ) **את** כד"ו ליתא. (סו"ז) **בר נחמן תרוויהון אמרי** כד"ו **בר נחמן אמר תרווהון אמרין**. (ס"כ) **טענות** כב"ר **טינת**. (סי"ד) **את הצבור** כד"ו **על הצבור**. (סוכ"ו) **יציאת מצרים ומלכות** כד"ו **יציאה ומלכות**. **ר"א** כד"ו **ר' אלעזר**. (סו"ל) **ושלום** כד"ו **שלום**. (סו"ג) **יתבין** כד"ו **ויתבין**. **ובין** כד"ו **בין**.

מערכת הערוך **טענות המינין** שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני בערוך (ע' תרעומת) גרס טינת המינים שלא יאמרו אלו לבדם ניתנו למשה בסיני